

A magyarságtudomány távlatai

A kongresszus fő témája: Kultúra- és tudományköziség, – magyarságtudomány a 21. században. *„A magyarságtudomány...nem a szó hagyományos értelmében vett tudományág, hanem különböző tudományágak együttműködésének kerete. A magyarság nyelvi, etnikai és kulturális jellemezői, a művészi önreprezentációjának formái, politikai és társadalmi szerveződésének típusai, a érintkezésének története Európa és a világ többi népeivel és kultúráival – e kérdések szinkron és történeti vetületben egyaránt eredményesen vizsgálhatók a kulturális antropológia, a néprajz, a nyelv-, a történet- és az irodalomtudomány, a zenetudomány, a film- és színháztudomány, a művészettörténet, a filozófia, valamint a szélesebb perspektívájú kultúratudomány szemszögéből is... A magyarságtudomány tehát, mint interdiszciplináris, jelentős múlttal és komoly nemzetközi tudásbázissal rendelkező kutatási terület, nagymértékben hozzájárulhat a bölcsészettudományok megújulási folyamatához. A tudományköziség módszertani előnyeinek felismeréséből egyszersmind újabb feladat is származik. A különböző megközelítésmódok párbeszéde, a módszertani intergráció lehetőségének megteremtése...”* – idéztem a VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus Programfüzetéből. Mindezen különböző tudományágak eredményeinek összevetése alapján jutottam arra a felismerésre, hogy a magyar történetírás és az általa kialakított, általánosnak nevezhető történet szemlélet felülvizsgálatát szorgalmazzam, mint a hungarológia ma legsürgetőbb feladatát.

Történészeink nagy, összefoglaló munkáikat „a magyar nemzet történetének” nevezték. Asztalos Miklós történészen kívül a nem történészként nevet szerző Németh László adott csak magyarázatot a nemzet szó értelmezésére a fentebbi szókapcsolatban. Asztalos Miklós világosan fogalmazott: a 13. századra alakult ki a rendek, lényegében a legnagyobb birtokkal rendelkező nemesek nemzete, mely megfogalmazta jogaikat a királlyal szemben és kizárta a magyarul beszélő népesség túlnyomó többségét, a jobbágyokat, a nemzetből. Dózsa György és vele egy második nándorfejérvári diadalban reménykedő mintegy hetvenezer kuruc kivégzése után Werbőczy fogalmazta Hármaskönyv szerint a jobbágy a nemes föltétlen és örökös szolgálatára van kárhoztatva, birtok-képtelen, soraikból kikerültek magasabb tisztséget az egyházban sem viselhetnek, „röghöz vannak kötve”, tehát el sem költözhetnek. Mai napig is nagyra becsült Tripartitum alapján még a 19. században is azt tanították az iskolákban, hogy „a honfoglalók utódai a magyar nemesek, a köznép (a jobbágyság) az itt talált és fegyverrel meghódított népek fiaiból áll, akiket a rabszolgaságból később jobbágyságra emeltek.” Németh László pedig így fogalmazott 1940-ben:

„Nyugat nemzetei az új kor folyamán a parasztságot is magukba fogadták – úgyhogy náluk csak osztályok vannak, de nincs a nemzet alatt egy kidaszított emberiség. Keleten parasztság és művelt nemzet nemcsak egymás alatt él, (hanem) két külön világban és kultúrában. Nyugaton nincs nép, ahogy keleten. Keleten pedig nincs igazi nemzet, /ezek csak/...tétova műveltekből és kitagadott parasztokból álló félnemzetek.”

(Németh 1992. 1275.) Maga Németh László sem állítja azonban azt, hogy ez minden, kelet-európainak tartott népre egyformán érvényes. Azt írja, hogy irigyli a szerbeket, akiknél

minden faluban a nép énekli a szerb történelem utolsó félezer éve vezéreinek, fejedelmeinek hőstetteit, népszerű hősénekekben. Hasonló hősénekek, néhány töredék kivételével, szinte teljesen hiányoznak a magyar népénekekből, helyettük a betyárdalok népszerűek, melyek azokról a magányos népi hősökéről szólnak, akik egymagukban az egész világ gazdag hatalmasai ellen fognak fegyvert, és szükségszerűen elbuknak. Nietzsche, a német filozófus, a magyar puszták betyárjában látta az igazi, mindentől független szabad embert, az Übermensch megvalósulását, mintáját. A magyarságtudomány, a hungarológia nem támaszkodhat csak a rendi nemzet történelmének ismeretére, annak kutatnia és ismernie kell az egész magyarságnak, a rendi nemzetből kitagadottaknak, a földből minden ember életének szükségleteit megteremtő, mindenkori parasztság igaz történetét is.

A magyar történetírás a 13. századtól kezdve nem az egész magyar nép sorsáról, hanem a nemzet fogalmát kisajátító rendi nemzet küzdelméről szól, arról, hogy miként vívta ki kiváltságait a központi, királyi hatalommal szemben (mely utóbbi nemegyszer éppen a jogaitól megfosztott jobbágyság, a nép érdekeit is képviselte nemes uraikkal szemben, IV. Bélától II. Józsefig). A haladást egyértelműen e rendi nemzet tagjainak szélesedő szabadságjogainak érvényesülését jelenti, miként sikerül nekik egyre racionálisabban gyarapítani vagyonukat bekapcsolódva Európa nemzetközi kereskedelmi vérkeringésébe. Például már a 13. századtól a magyarországi marhák évenkénti tízezreit exportálták a saját lábain egészen az Atlanti-óceán partjaiig és az így szerzett pénzzel hozzáférhettek Nyugat-Európa luxus-javaihoz. Hogy mi volt ennek a külkereskedelmi sikernek az ára, arról csak az utóbbi évek „interdiszciplináris” kutatásai alapján tudtunk meg egyet-mást. Azt, hogy ennek az exportnak egyik feltétele volt a legnagyobb birtokos nemesség meggazdagodása a királyi birtokok rovására is, és ezek a nagybirtokosok egymás ellen is véres háborúkat viseltek, hogy marháiknak nagyobb legelőterületeket biztosítsanak. A történetírás ezt a kort a feudális anarchia korszakának nevezi, ami ellen IV. Béla próbált valamit tenni, ezért az urak nem támogatták őt a tatárok elleni fellépésében, egyenesen kinevették a véres kard körülhordozásával való hadba hívásukat. Megölték Frigyes osztrák herceg segítségével a királyt leghűségesebben támogató kunok fejedelmét és egész családját, mire azok pusztítva elhagyták az országot. Az elmélyültebb történeti demográfiai és néprajzi, valamint régészeti kutatások kimutatták, hogy ez a kor egyben a pusztásodás kora is volt. (Hofer 2009. 51-65., Kubinyi 1997. 106.). Pusztásodás—két értelemben is. Egyrészt sokszáz kicsi, a természeti környezetet sokoldalúan kihasználó jobbágyközség pusztult el ebben a nagyuraknak egymás ellen vívott testvérharcában és az elnéptelenedett kis falvak egykori határát mezővárosok olvasztották be a maguk határába. (Debrecen például mintegy 30 egykori kis falu határát foglalta magába.) Az elpusztult kis falvak nevét és több esetben pontos helyét is ismerjük már a történeti, demográfiai és régészeti kutatások alapján. A pusztásodás másik jelentése: az egykori sokoldalúan művelt táj, szántók, kertek, erdők, ligetek, rétek, halastavak területe fátlan legelővé, steppévé változott. Ekkor alakult ki a magyar Nagyalföld pusztája, melynek, képze a betyárral együtt Magyarország európai képét adja máig. Ezt a folyamatot nagyon kevés történeti adat tükrözi, de a talajtani vizsgálatok meggyőzően bizonyítják. Ezzel a középkori Magyarország legsűrűbben lakott tája pusztult el, lett a mezővárosokkal sokkal gyéresebben lakottá, és ami még ennél is lényegesebb, elvesztette nemcsak az egész ország népességét eltartó mezőgazdálkodásának nagy részét, hanem népesség-termelő erejét is, demográfiailag passzív, fogyó népességgé vált. Amikor

Lipót császár az Alföld nagy részét alkotó Jászkunságot a Német Lovagrendnek elzálogosította 1690-ben, az akkor megejtett népszámlálás kimutatta, hogy az ebbe tartozó mezővárosok lakóinak nagy része nem született ott, hanem távoli, dél-dunántúli falvakból, például Somogyból, az Ormánságból és Drávaszögből költözött ide, s ez e beköltözés e kis, sokoldalúan gazdálkodó falvakból több évtizedes hagyományra megy vissza és még a valamikor a 17. század elejétől folyamatos volt. Napjaink a fenntartható fejlődés és a természeti környezet problémáival foglalkozó tudománya foglalkozik a biofilia kérdésével. (Gowdy 2004.59.) Eszerint az ember és a természet közvetlen, aktív kapcsolata, alapvető emberi szükséglet, mint a társas lét és táplálkozás. Ha ez sérül, vagy elégtelen, úgy a természettel való eleven kapcsolatból kizárt népeesség nem tudja reprodukálni magát. Európa napjainkra mintegy 60-80 %-ban urbanizálódott, elszakadt a természettől, ezért vészesen elöregedett és fogy. Összefoglalva a lényegét: a rendi nemzet tagjainak önző, az egész magyar nép érdekével mit sem törődő kapzsiságának következménye nemcsak a muhi csatavesztés, ahová hadbahívást semmibe véve a nemes urak egy része el sem ment (erről nem egy kortárs adott hírt), hanem az Alföldnek, mint kultúrtájnak a pusztulása és népeesség-teremtő erejének elvesztése olyan mértékben fogyasztotta meg a magyar nép gazdasági, erkölcsi erejét és népeesség-számát is, hogy az egész későbbi történelmünket meghatározta. Minderről Szekfű Gyula azt írta, hogy az Alföld pusztasodásának oka a tatárok és törökök hadjáratai voltak, s erről az igazságot máig nem tartalmazzák a történelem tankönyvek.

A magyar történetírás a későbbiekben is, mindig az uralkodó osztály, a rendi nemzet tagjainak egyre racionálisabbá váló, tőkés gazdálkodását tekintette haladásnak, az ország európaizálódásának, következetesen megfeledezve az ország többségét alkotó jobbágyság, az egész magyar nép sorsáról. Az 1896-ra, a Millenniumra megjelent a Magyar Nemzet Története még több, forrást és tényt idéz fel az eseményekkel kapcsolatban, mint a korabeli tankönyvek, melyek durván elhallgatják e bűnös, rendi kapzsiságot érintő adatokat. Például ez a mű kitér a Dózsa vezette kereszteseket ért támadásokra és parasztoktól féltő földbirtokosok a keresztesek gyülekezését durván akadályozó intézkedéseire, ugyanakkor több, ebben az időben és utána is használatos tankönyv megtévesztően hazudik. Szó szerint idézek egyikből: „*A törökök elleni keresztes hadjárat indítása végett parasztok- s kalandorokból álló csapatok gyülekeztek...és Dózsa György vezérlete alatt egyesültek. De a keresztesek királyuknak kiáltották ki Dózsát s az urakat (földbirtokosokat) támadták meg, raboltak, gyilkoltak...*” (Andrásfalvy 2010 b.45.) A mohácsi csatavesztés több részlete, körülménye máig tisztázatlan: egyes csapattestek késlekedése vagy a király halálának körülményei, de minden esetre másként végződött volna, ha él az a megközelítően 60-70.000 „keresztes”, akiket Dózsával együtt kivégeztek az urak.

Még néhány példa a magyarság történelmét meghatározó esemény, tény kétféle értelmezésére. A rendi Magyarország történelme úgy emlegeti Mária Teréziát, mint a kegyes királynőt, aki egyértelműen a jobbágyság mellé állt és enyhített az azokat sújtó rendszabályokon, mérsékelte terheiket és szabad költözésüket is engedélyezte, keresztény lelkiismeretére hivatkozva. Ez igaz, de a sokat emlegetett úrbéri rendelete tulajdonképpen törvényesítette a

földbirtokosoknak azt a törekvését, hogy a jobbágyaik közös használatában lévő erdőket és árterületeket immár jogosan maguknak kisajátíthassák. A rendelet jobbágyközösségek közös használatú területeinek, erdeinek, ártéri legelőtereinek nagyságát a jobbágyok telki művelés alatt álló területeinek arányában határozta meg. Tehát több, telekre felosztott mezőgazdasági művelés alatt álló föld után több erdő és árterület járt a faluközösségnek. Így éppen azok a faluközösségek jártak legrosszabbul, melyek megélhetését, gazdálkodását nem a szántóföldi művelés, hanem a közös erdő és árterület. legelő és rétgazdaság biztosította. E sokoldalúan, közös területen gazdálkodó közösségek e változatos műveléssel sokkal több értéket állítottak elő, mint szántóföldi gabonatermesztéssel. Igen, de a közös erdőkben, ártereken folytatott gyümölcstermelés, állattartás, méhészkedés, kertészkedés és halászat után a földesúrnak járó tized értékesítése, pénzért, a földesúr számára szinte lehetetlen volt. Neki a nagytömegű, könnyen nem romló gabonára, fára volt szüksége. Mihez kezdett volna akár csak nagytömegű gyümölcs, kerti termelvény, zöldség, hal, s mindenféle állat tizedével, hol értékesíthette volna azokat? Ezért sokfelé még az 1767-es úrbéri rendelet előtt, erőszakosan is kisajátította a jobbágyok erdeit, hogy azokat kiirtva annak földjét gabonatermesztésre alkalmassá tegye és azon kialakítsa saját, majorsági gazdálkodását, melyhez eleinte a telkes jobbágyok megemelt robot-napszáma, majd a telek nélkül maradt zsellérek, nincstelenné vált napszámosok biztosították volna a szükséges kézimunkát. Az úrbéri rendelet kihirdetése előtt e kisajátítások több helyen is elkeseredett ellenállásba és azt követő véres megtorlásokba torkollottak. Például a Festetichek csurgai uradalmában az erdőt átadni nem hajlandó jobbágyok vezetőit a herceg katonaság bevetésével lefogatta és Csurgó főterén lefejeztette 1749-ben, lévén neki ehhez „pallosjoga” volt. (A Festetickeket a történelmünk azért emlegeti, mert nevükhöz fűződik az egyik első, mezőgazdasági ismereteket oktató tanintézet Keszthelyen. Ezeket az ismereteket nem a jobbágyok, hanem az uradalmak gazdatisztjei sajátították el.) Mária Terézia úrbéri rendeleteit követően több évtizedig is eltartottak az elkülönözések, vagyis a közös használatú területek kisajátítása és azok kimérése. 1750 körül a megművelt mezőgazdasági területnek alig 5%-a volt majorsági, vagyis földesúri, vagy allodiális kezelésben. E század végére, a II. József császár idején, 1790-ben megejtett részletesebb fölmérés alapján volt több olyan megye, ahol a majorsági föld nagysága meghaladta a megművelt föld 40 %-át is. Ugyanebben az időben az erdők több, mint 90 %-a, a rétek, árterületek mintegy 50-60 %-a volt kizárólagos földesúri kezelésben. (Ezzel született meg a magyarországi nagybirtok, mely az ország mezőgazdasági termőterületének mintegy 30 %-át foglalta magában. (Bartha /ifj/ 1996. 33-79) Ez Európában a legnagyobb arányú nagybirtokot jelentette, melyhez hasonló arányú csak Oroszországban volt. A nagyüzemeknek ez az aránya csak az 1945-ös földreform során szűnt meg, egy időre!

Hasonlóan ellentmondásos a magyarországi vízrendezések, folyószabályozások ügye. Már a 18. század elején felmerült a központi kormányzat szorgalmazására, egy nagyléptékű folyószabályozási és ármentesítési tervet. Krieger Sámuel részletesen kidolgozott tervete szerint a magyarországi folyók a hazánkban termelt és Nyugat-Európában igen keresett gabona kivitelét tette volna lehetővé, vízi-úton. Először a Szávát szabályozták, tették hajózhatóvá, majd a tervet lehetővé tette volna, hogy a Szamoson, Erdélyben megrakott uszályt a Maroson, Tiszán és a később meg is épült Tisza Duna csatornán át, fel a Sión a Balatonig, –a Balatont egy keskeny hajózó csatornává zsugorították volna, és felülete a lecsapolás után a környező földbirtokosok majorsági földjévé lett volna,– a Balatonról a Zalán át, a Murába vezetett

csatorna segítségével Grác piacteréig vontathatták volna. Az ármentesítéssel a vízöntéstől megszabadított, eddig közös használatban lévő felületek csaknem mind a földbirtokosoké lettek és azokon gabonatermesztésbe foghattak. Szerencsére, ez a tervzet csak részben valósult meg, de tény, hogy Európában az egyik legnagyobb méretű vízrendezés hazánkban történt, Hollandiához hasonlóan. Történetírásunk ezzel, a Széchenyi Istvánnal és Vásárhelyi Pál nevével összekötött, lényegében már csak a 19. század elején végbement munkálatokat második magyar honfoglalásnak nevezi, mert az Alföld mezőgazdaságilag művelhető terület egyharmadával megnőtt. E vízrendezési munkálatok szinte teljesen eltüntették a magyarság hagyományos, már az egyik óhazában, a Volga menti Magna Hungariában is működő ártéri gazdálkodását, mely egészében több értéket termelt az ember számára, mint az árvízről megmentett földek gabonatermesztése. Erről a 8. és 9. század arab, perzsa földrajzi munkák tanúskodnak, valamint a középkori Magyarországot bejárt külföldi utazók jelentései, melyek mind csodálatos halbőségről és páratlan ízű gyümölcsökről és kertészeti termékekről szólnak. Ez az ártéri gazdálkodás mutathatna utat mai mezőgazdasági termelésünk számos problémájának megoldására is, hiszen ma, a lerövidített és elmélyült Tiszában évenként többszázezer tonna műtrágya értékű, termékeny iszapot kergetünk a Fekete-tengerbe, ami azelőtt szétterülve itt maradt, miközben a belvizeket csak nagy költségekkel tudjuk beemelni a megmagasított gátak közé. Ezeket a jövőben is tovább kell emelnünk, mert a hullámtér lassan feltöltődik, miközben szárazság idején az egykori, víztől megmentett ártérben kipusztul a növényzet. Ma a Tiszából az 1840-es évekig kifogott halmennyiség 1 %-át sem fogjuk ki, pedig a hal a legegészségesebb fehérje tápláléka az embernek. Ma, Európában egy főre számítva a legkevesebb halat hazánkban fogyasztjuk. (Andrásfalvy 2000. 709-719.)

Magyarország gyümölcs és más, kerti és szántóföldi termelvényeinek beltartalmi értéke, másutt utolérhetetlen zamata a napfényes órák nagyobb számának volt köszönhető, miközben a szükséges vizet, az Alpokban és a Kárpátokban lehullott csapadékot a nyár elején onnan rendszeresen megérkező, és emberi munkával kezelt, szét- és elvezetett árvizek biztosították a napsütötte Alföldön.

Már az eddigiek alapján megfogalmazhatunk két meghatározó gazdálkodási- és történeti szemléletet. A racionálisnak, modernnek, haladónak nevezett gazdálkodási elv: minél kevesebb befektetéssel rövid idő alatt minél nagyobb tömegű áru megtermelése és annak nyereséges eladása. A termelő egyén független, szabad, semmi nem korlátozhatja abban, hogy a lehető legnagyobb haszonnal gazdálkodjon. Ennek alapján a nagyüzem a modern, kifizető gazdálkodási forma. Ezzel szemben áll a parasztság ősi, gazdálkodási elve, mely a természeti környezet sokoldalú kihasználásával magas-szintű önellátásra törekszik, de úgy, hogy gondoskodik a kihasznált természeti források fenntartásáról, sőt, azokkal emberi munkával együttműködve gondoskodott a természeti folyamatok bővítéséről, vagyis a jövő nemzedékek szükségletei fedezéséről is, ugyanakkor ez a paraszti közösség elismerte minden tagjának egyenlő jogát a természeti források felhasználására. A paraszti faluközösségek Magyarországon is a 18. századig tagjaik számára egyenlő haszonvételt biztosítottak a közösen birtokolt erdő- és árterületekből és a különböző földminőségű dűlőkben lévő

telekrészeket bizonyos idő elteltével újraosztották, úgy, hogy mindegyikből jutott mindenkinek, aki igényelte azt. Sorshúzással döntötték el a földdarabok sorrendjét a dűlön belül, ezt nevezték nyilas osztásnak. Sajnos, az erdők, árterületek közös használatának részletesebb mikéntjéről már nem tudhatunk sokat, mert lényegében ez a közösségi, sokoldalú erdő- és ártéri haszonvétel megszűnt az úrbérrendezés és a vízszabályozások során. Kevés, ezzel foglalkozó forrás maradt csak fenn és az emlékezetet sem gyűjtöttük fel időben. Mégis annyit megállapíthattunk, hogy például az Ormányságban vagy a Duna mentén lévő falvak fő jövedelme nem a szántóföldi gabonatermesztésből származott, hanem az erdőkben, árterületeken folytatott gyümölcs- és kerti vetemények (paprika, káposzta, tök stb.) termeléséből, állattartásból és halászatból származott. Egy, a 18. század végi madocsai összeírásból kiderült, hogy egy-egy gazdának több tonna gyümölcse is teremhetett, (alma, körte, szilva) melynek javát nyersen, aszalva vagy csigernek, ecetnek vagy éppen lekvárnak feldolgozva fogyasztották, nagy részét távoli piacokon értékesítették, hibás, sérült, kukacos vagy apró darabjait állataikkal etették fel. Ugyanakkor, Magyarországon is az állatok falommal való etetése és téli, ártéri legeltetése jelentősebb volt, mint a szénás, abrakos, istállózó tartás, mely csak a 19. század folyamán terjedt el, vált meghatározóvá. Észak-Európában, Skandináviában tovább fennmaradhatott a jobbágyok és szabad parasztok sokoldalú erdőművelése. Karl von Linné, a híres svéd botanikus, a 18. század második felében, Gotland szigetén talált és csodált rá a sokoldalú paraszti erdőművelés legszebb formájára, a makk- és gyümölcstermő nagy fák, a két-három évenként csonkolt, lombtakarmánynak nevelt fák és a fák közt kialakított füves terek együttesére, ami állandó emberi gondoskodást, kezelést kívánt. Ennek, a mai angol-parkra emlékeztető formációnak svéd neve änge, németül Laubanger volt. (Trier 1963., Andrásfalvy 2014. 23-31.) Véletlenül találtam rá Berzsenyi Dánielnek egy Kazinczyhoz írt levelében ennek valószínű magyar megfelelőjére, a pagonyra. Az Berzsenyi szerint *„nem egyéb, mint Revier, vagy az erdőnek különös szakasza, melyet vagy ültetnek és nevelnek, vagy akármértől megtiltanak és bekerítenek. Vas vármegyei szó.”* (Berzsenyi 1956. 568.)

Történetírásunk azzal dicsekszik, hogy Mária Terézia hozott Európában elsőként erdőművelési rendtartást, mellyel lényegében megtiltotta annak sokoldalú, paraszti használatát, az a földesurak, lehetőség szerint egynemű és egykorú fák tömegáru termelő birtoka lett. Magyarország a 18. század végétől évtizedeken át Európa egyik legnagyobb hamuzsír termelő és főként Angliába exportáló országa lett. Több földesúr telepített Németországból erdeibe kifejezetten a hamuzsír-égetésben jártas embereket, akikkel üveghutákat is létesített, de fő jövedelme e alapanyagának kiviteléből származott.

Az 1848-49-es magyar forradalom és jobbágyszabadság csak a telekkel rendelkező jobbágyok számára adott földbirtokot, az akkorra már több millióra növekedett, föld nélküli zsellérek, cselédek, napszámosok nem jutottak földhöz, Táncsics, Petőfi, és a hozzájuk hasonló radikálisabb forradalmárok magukra maradtak. Ennek ellenére a magyar földesurak és a volt jobbágyok között olyan nemzeti összefogás jött létre, mely eddig, talán Hunyadi János nándorfejevári győzelme óta, még nem volt, de ez sem volt teljes. A legszegényebbek nagy

része kimaradt belőle. A forradalom és szabadságharc, majd a kiegyezés után az államhatalom a nagybirtokosok mellé állt és meghozta a hitbizományok védelmére a törvényeit. 1871-ben, az 1767-es úrbéri rendelethez hasonlóan, a magyar képviselőház megszavazta az úgynevezett arányosítási törvényt, a volt szabadalmas székelyek közösen használt havasainak, erdeinek kisajátítására. Eddig a faluközösségek közszékei mind rendelkeztek a havasok használatára vonatkozó joggal. Az új törvény a havasokat felosztotta, és azokból a völgyekben nagyobb birtokokkal rendelkező földesurak birtokaik arányában kaptak erdőrészt. A kisbirtokos, vagy már mezőgazdasági területtel nem rendelkező székelyek alig kaptak néhány hold erdőt, azt is a hetedik határban. Ugyanakkor az arányosítás költségeit egyenlőképpen osztottá szét. Sok így korábbi jogaitól megrövidített közszékegy úgy eladósodott, hogy házáat feje fölül elárvereztette a magyar bank, majd a csendőrök kikergették eddigi otthonából. A székely kisgazda felvetette tehénkéje hátára kis batyuját és gyermekeivel megindult Moldovába. Több tízezer szegény székely vándorolt akkor ki Bukarestbe vagy Moldovába, mely kivándorlásról a magyar történetírás, még a legutóbbi, az Akadémia által kiadott Erdély története sem emlékezik meg. Erről a székely kivándorlási hullámról egy sepsiszentgyörgyi tanár, Simón Péter írt egy kis könyvet 1903-ban, melyet meg sem említ a szakirodalom. Az 1936-ban megjelent Történeti Erdély című műben félreérthetetlenül látszik, hogy a székelység nagyméretű birtokvesztéséről, kivándorlásáról szóló részt kitörölték, így a mondat értelmetlenné is vált. Talán nem véletlen, hogy Mikszáth Kálmán, a Pénzügyminiszter reggelije című karcolatából is ki van törölve az a mondat, mely a székely kivándorlásról szól, ebben a csonkított formában került bele a középiskolai tankönyvekbe. Hozzá kell tennem, hogy amikor a magyar parlament megszavazta az erdélyi arányosítási törvényt, abban az évben alakította meg a bukaresti ifjúság kezdeményezésére az erdélyi román értelmiség az Albina Bankot, mely minden románnak, aki Erdélyben ingatlant vásárolt, kamatmentes kölcsönt adott. A 19. század végére Erdélyben az Albinának már több tucat fiókja működött. (Andrásfalvy 2014. 35.)

Hallgatnak a magyar történelem egészét áttekintő kézikönyvek és tankönyvek arról is, melyről Berlász Jenő írt 1940-ben. Ebben felidézt egy 1768-ban kelt németnyelvű levelet, melyet név nélkül írt egy erdélyi magyar a Bécsi Császári Udvarnak. Ebben azt olvassuk, hogy Erdélyben sok magyar és német földesúr elkergeti birtokáról magyar és székely jobbágyait és románokat telepít be helyükre. Sok faluban már román a többség, melyekben azelőtt 20-30 évvel még egyetlen román sem lakott. A hosszú levél nem ír arról, hogy miért, de azt megemlíti, hogy a román alázatosabban szolgálja urát és nem perlekedik vele, mint a magyar. Igazi oka az lehetett, hogy a jobbágyoktól beszédett tized, mindenféle terményből, állatból stb. nem volt könnyen pénzre váltható, de a román gyapjúval fizetett, ami egyre keresettebb lett és raktározva nem romlott meg. Különösen az erdélyi Mezőség lakossága cserélődött ki ezáltal, ezt a tényt Wass Albert saját őseinek történetével kapcsolatban is megemlíti. A többségében már románok lakta Mezőség, kopár, suvadásos hegy- és domboldalainak régi magyar neve erdők, ligetek, művelt kertek és halastavak egykori létére utalnak. A túllegetetés elpusztította a sokoldalúan művelt tájat, Erdély egykori éléstárát. (Berlász 2010. 27-28.)

Itthon, a hárommillió koldus országában a 19. század végére már megérett egy radikálisabb

földosztást, a legszegényebbeket megsegítő társadalom- és gazdaságpolitikát követelő reform-mozgalom létrejötté. A katolikus egyház szociális igazságszolgáltatást követelő, XIII. Leo pápa Rerum novarum kezdetű enciklikájának a hatására az Alföldön megmozdultak a szegények és még templomi zászlók alatt követeltek igazságot. Az enciklika kihirdetését több püspök is megakadályozta, és a Katolikus Népszövetség nevű szervezet is elhatárolta magát a radikálisabb követelésektől. A megmozdulásokat, tüntetéseket csendőrök verték szét és sokszáz résztvevőjét ítelték el. Ezért nem alakulhatott meg hazánkban egy igazi, keresztényszociális párt, mely a magyarság többségének felemelésével nemzetté alakíthatta volna népünket. Ennek hiánya is hozzájárult 20. századi megosztottságunkhoz, és ebből következő vereségeinkhez. Azt a történészt, mely ezt őszintén megírta, és akit XI. Piusz pápa a legjobb kelet-európai egyháztörténészként kitüntetett, vitéz Málnási Ödönt, 1937-ben a magyar bíróság börtönbüntetésre ítélte, mert *„könyve vádirat a magyar államot évszázadok óta fenntartó nagybirtokos...és tőkés rendszerrel szemben.”*

Málnási Ödönt 1945-ben bolsevista- és szovjetellenes cikkeiért 9 évi fegyházra ítélték, 1956-ban a szabadságharc leverése után emigrált az Egyesült Államokba. Onnan is menekülni kényszerülve Ausztriában telepedett meg, és ott is halt meg nagy szegénységben. Megírta a magyar nemzet 1937 és 1959 közötti történetét is. Bírálhatjuk politikai meggyőződését, de fel kell használnunk a „hivatalos” történetírásból kihagyott vagy kifelejtett, a 21. század beköszöntéiséig magyar nemzet többségét adó nép, a nemzetet egyedül gyarapító és a természeti környezettel együttműködő, a biodiverzitást megőrző és védő, kisbirtokos és nincstelen földműves parasztnép sorsáról szóló tényeit. Ezek nélkül csonka, hiányos marad magyarságunkról kialakított kép. (Málnási 1959.)

A ma is kifizetőbbnek, racionálisabbnak, korszerűbbnek tartott nagyüzemi árutermelésnél nem vesszük figyelembe azt, hogy az így, nagyüzemben termelt élelmiszer-nyersanyagoknak mennyire leromlott vas-, vitamin-, nyomelem tartalma, mennyire veszi magába a védelmére fordított vegyszerek hatóanyagát, mennyire megy tönkre és fogynak szerves-anyag tartalma a nagyüzemben használt földnek és végül területén lakókból hányat tart el? Ez a nagyüzemi mezőgazdaság a társadalom, a termőföld és a táplálék minőségét veszélyezteti, hosszabb távon fenntarthatatlan mai formáiban.

A magyarságtudományban is nagy szükség van, amint a politikában is, az őszinte párbeszédre és vitára, hogy ezen az alapon tervezzük meg jövőnket. A magyarságtudomány az eddig a történelem-tanításából kirekesztett népet is tanulmányozva, az egységesített nép-nemzet jövőjének tudománya lehet.

Forrás:

Elhangzott a VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson, mely Pécsen zajlott 2016. augusztus 22-23-án között.

Irodalom:

Andrásfalvy Bertalan

2000 A vízhasználat és árvízvédelem hagyományai

Magyarországon. Magyar Tudomány 2000/6.709-719.

2010a A magyarságkép torzulásai a Világban és bennünk. Szent

György Könyvek. Balaton Akadémia Kiadó. Keszthely.

2010b Történelem a hagyományban. In: Szent László nemese.

Bakay Kornél 70 éves. Szerk: B.Perjés Judit, Varga Tibor.

Responna. Budapest. 43-49.

2014 Magyarország földjének és népének múltja, jelene és jövője.

MÁS-KOR könyvek 29. Balaton Akadémia Kiadó. Keszthely.

Berlász Jenő

2010 Erdélyi jobbágyság – magyar gazdaság.(Válogatott

tanulmányok.) Szerk: Búza János – Meyer Dietmar. Gazdaság- és társadalomtörténeti kötetek 5.

Argumentum Kiadó.Budapest.

Berzsenyi, Dániel

1956 Berzsenyi Dániel összes művei. Szépirodalmi Kiadó. Bp.

Gowdy, John

2004 A biodiverzitás értéke. KOVÁSZ VIII. évf.1-4. szám.

Hofer Tamás

2009 Az Alföld marhatenyésztő monokultúra... In: Antropológia és/vagy néprajz.

MTA Néprajzi Kutató Intézet. Bp. 51-65.

Kubinyi András

1997 A magyar királyság népessége a 15. század végén. In:

Magyarország történeti demográfiája (896-1995) Szerk.

Kovacsics József. Budapest.

Málnási Ödön

1959 A magyar nemzet története őszintén. München.

Trier, Jost

1963 Venus. Etymologien um das Futterlaub. Münsterische

Forschungen 15. Köln-Böhlau.